

Kvifor nye vektgrupper på lam og økonomiske utslag for industri og bonde

Gjeldande frå 1. januar 2025

Nortura
bondens selskap

Fyrst litt om korleis ein kjem fram til utbetalingspris til bonden

Nettonotering kjøtt

Engrospris (prisen på heilt slakt til skjærebedrifter)

- Kjøttkontrollavgift

- Forskningsavgift

+/- Verdi av hud, skinn og biprodukt

- Slaktekostnad

- Inntransport

- Spesielle trekk

- Omsetningsavgift

= Veiledende avregningspris

+ Norturatillegg

+ Evt. Etterbetaling

= Utbetalingspris til produsent

Sjå video om vegen frå Planlagt Gjennomsnittleg Engrospris (PGE) til avregningspris som ligg på Nortura Medlem:

<https://medlem.nortura.no/organisasjon/nyheter/veien-fra-planlagt-gjennomsnittlig-engrospris-til-avregningspris>

I tillegg kjem grunntilskot, kvalitetstilskot og sonedifferensiert distriktstilskot som slakteria betaler ut på vegne av staten

Nortura har hatt ein gjennomgang av bruksområde for lam i ulike vektgrupper

- **Lam under 9 kg.**
Sidene på slike lam må kastast da det er berre bein, resten av lammet kan inngå i fårikålkjøtt dersom det blir slakta i fårikålsesongen, elles blir dei skore ned til sortering som blir brukt i for eksempel spekepølseproduksjon. Dette er mykje arbeid for ei dårleg betalt råvare.
- **Lam 9-11 kg**
Heile lammet kan inngå i fårikålkjøtt. Utanom fårikålsesongen blir slike lam brukt til sortering
- **Lam 11-15 kg**
Slike lam kan ein ta lammesteik av. 11 kg er difor ei viktig økonomisk vektgrense
- **Lam 15 kg -18 kg**
Slike ein kan ta pinnekjøtttråstoff av. 15 kg er difor ei veldig viktig økonomisk vektgrense
- **Lam 18 -24 kg**
Dette er den mest ønska vektgruppa. Slike lam kan ein bruke til alt og gjev passelege storleik på stykkingsdelane
- **Lam 24-28 kg**
Slike lam er også veldig gode og kan brukast til nesten alt, men ein del av låra blir for store til å bli selde med bein. Slike lår må difor beinast ut, og ein får difor ikkje seld beinet
- **Lam over 28 kg**
Dette er også gode lam, men her må alle låra beinast ut. Pinnekjøttet blir også for stort og grovt

Engrospris = prisen ei skjærebedrift betaler for eit heilt slakt

Konklusjonen frå gjennomgangen:

- For å gje ein rett pris til skjærebedriftene, bør engrosprisen på dei lettaste lamma ned, spesielt dei under 11 kg
- For å ta ut same gjennomsnittlege engrospris som før, må skjærebedriftene betale kr 0,70 pr kg meir for den best betalte vektgruppa.

Nye vektgrupper frå 1/1 -25 og forskjell i engrospris frå best betalte vektgruppe

Vektgrupper frå 1/1 2025		Forskjell i engrospris frå best betalte vektgruppe, kr/kg
9,0 kg og lettare		- Kr 11,10
9,1 kg	11,0 kg	- Kr 11,10
11,1 kg	15,0 kg	- Kr 2,60
15,1 kg	18,0 kg	- Kr 0,50
18,1 kg	24,0 kg	0
24,1 kg	28,0 kg	- Kr 0,70
28,0 kg og meir		- Kr 1,70

Avregningspris = grunnprisen bonden får for eit slaktedyr

Her må ein også ta omsyn til at det er minst like dyrt å slakte eit lett lam som eit tyngre lam

Det betyr at slaktekostnaden pr kg er større for eit lett lam enn for eit tyngre lam

Det må ein ta også ta omsyn til når ein bereknar avrekningsprisen.
Alle slaktedyr skal betale sin slaktekostnad

Nye vektgrupper frå 1/1 -25 og forskjell i avregningspris frå best betalte vektgruppe

Vektgrupper frå 1/1 2025		Forskjell i Avregningspris frå best betalte vektgruppe, kr/kg
9,0 kg og lettare		- Kr 26,80
9,1 kg	11,0 kg	- Kr 18,80
11,1 kg	15,0 kg	- Kr 6,30
15,1 kg	18,0 kg	- Kr 1,20
18,1 kg	24,0 kg	0
24,1 kg	28,0 kg	- Kr 0,70
28,0 kg og meir		- Kr 1,70

Grunntilskot blir utbetalt for lam 13,0 kg og tyngre som før

Korleis har endringa påverka avrekningsprisen på lam i ulike vektgrupper ?

			kr 0,70	
Vektgrenser både før og etter 1/1-25	Avregningspriskjell best betalte vektgruppe <u>før</u> 1/1 25	Avregningspriskjell best betalte vektgruppe <u>etter</u> 1/1-25	Korrigert priskjell pga lågare engrospris på lette lam	Forskjell avrekningspris samanlikna med om ein ikkje hadde gjort endring
9 kg og lågare	-kr 20,00	-kr 26,80	-kr 26,10	-kr 6,10
9,1-11,0 kg	-kr 10,50	-kr 18,80	-kr 18,10	-kr 7,60
11,1-13,0 kg	-kr 10,50	-kr 6,30	-kr 5,60	kr 4,90
13,1-15,0 kg	-kr 4,50	-kr 6,30	-kr 5,60	-kr 1,10
15,1-16,0 kg	-kr 4,50	-kr 1,20	-kr 0,50	kr 4,00
16,1-18,0 kg	kr 0,00	-kr 1,20	-kr 0,50	-kr 0,50
18,1-24,0 kg	kr 0,00	kr 0,00	kr 0,70	kr 0,70
24,1-28,0 kg	-kr 0,80	-kr 0,70	kr 0,00	kr 0,80
28,1-30,0 kg	-kr 0,80	-kr 1,70	-kr 1,00	-kr 0,20
30,1 kg og meir	-kr 1,30	-kr 1,70	-kr 1,00	kr 0,30

Prisliste lam frå 1. januar 2025

		E+	E	E-	U+	U	U-	R+	R	R-	O+	O	O-	P+	P	P-
LAM	-9,0 kg	33,92	33,42	32,92	32,42	31,92	31,42	30,92	29,42	27,92	26,42	25,42	22,42	17,42	13,92	5,42
	9,1-11,0 kg'	41,92	41,42	40,92	40,42	39,92	39,42	38,92	37,42	35,92	34,42	33,42	30,42	25,42	21,92	13,42
	11,1-15,0 kg	54,42	53,92	53,42	52,92	52,42	51,92	51,42	49,92	48,42	46,92	45,92	42,92	37,92	34,42	25,92
	15,1-18,0 kg	59,52	59,02	58,52	58,02	57,52	57,02	56,52	55,02	53,52	52,02	51,02	48,02	43,02	39,52	31,02
	18,1-24,0 kg	60,72	60,22	59,72	59,22	58,72	58,22	57,72	56,22	54,72	53,22	52,22	49,22	44,22	40,72	32,22
	24,1-28,0 kg	60,02	59,52	59,02	58,52	58,02	57,52	57,02	55,52	54,02	52,52	51,52	48,52	43,52	40,02	31,52
	over 28,1 kg	59,02	58,52	58,02	57,52	57,02	56,52	56,02	54,52	53,02	51,52	50,52	47,52	42,52	39,02	30,52

Fett-trekk

1-	1	1+	2-	2	2+	3-	3	3+	4-	4	4+	5-	5	5+
-3,00								-5,00	-10,00	-11,00	-14,00	-16,00	-19,00	-21,00

Fôring og driftsopplegg for å produsere lam med best pris

Finn Avdem, fagsjef småfe i Nortura

Nortura
bondens selskap

Andre vektgrupper som også kan bety mykje for prisen

Nye vektgrupper på lam	prisforskjell best betalte vektgruppe
9 kg og <u>lettare</u>	-kr 26,8
9,1-11,0 kg	-kr 18,8
11,1-15,0 kg	-kr 6,3
15,1-18,0 kg	-kr 1,2
18,1-24,0 kg	kr 0,0
24,1-28,0 kg	-kr 0,7
28,0 kg og meir	-kr 1,7

Grunntilskot blir betalt for lam 13 kg og tyngre 5,60 -6,60 i 2025 for lam 13-25 kg

Vektgrense for Stjernelam går på 15 kg og vektgrense for Gourmetlam går ved 16 kg

Frå slaktevekt til levandevekt ulik slakteprosent

Nye vektgrupper på lam	Prisforskjell best betalte vektgruppe	slakte %		
		Spæl haustbeite 38 %	NKS haustbeite 42 %	NKS rett frå sankekve 45 %
9 kg og lettare	-kr 26,80			
9,1-11,0 kg	-kr 18,80	24	21	20
11,1-15,0 kg	-kr 6,30	29	26	24
15,1-18,0 kg	-kr 1,20	39	36	33
18,1-24,0 kg	kr 0,00	47	43	40
24,1-28,0 kg	-kr 0,70	63	57	53
28,0 kg og meir	-kr 1,70	74	67	62

Auka prisdifferensiering mellom klasser i 2023

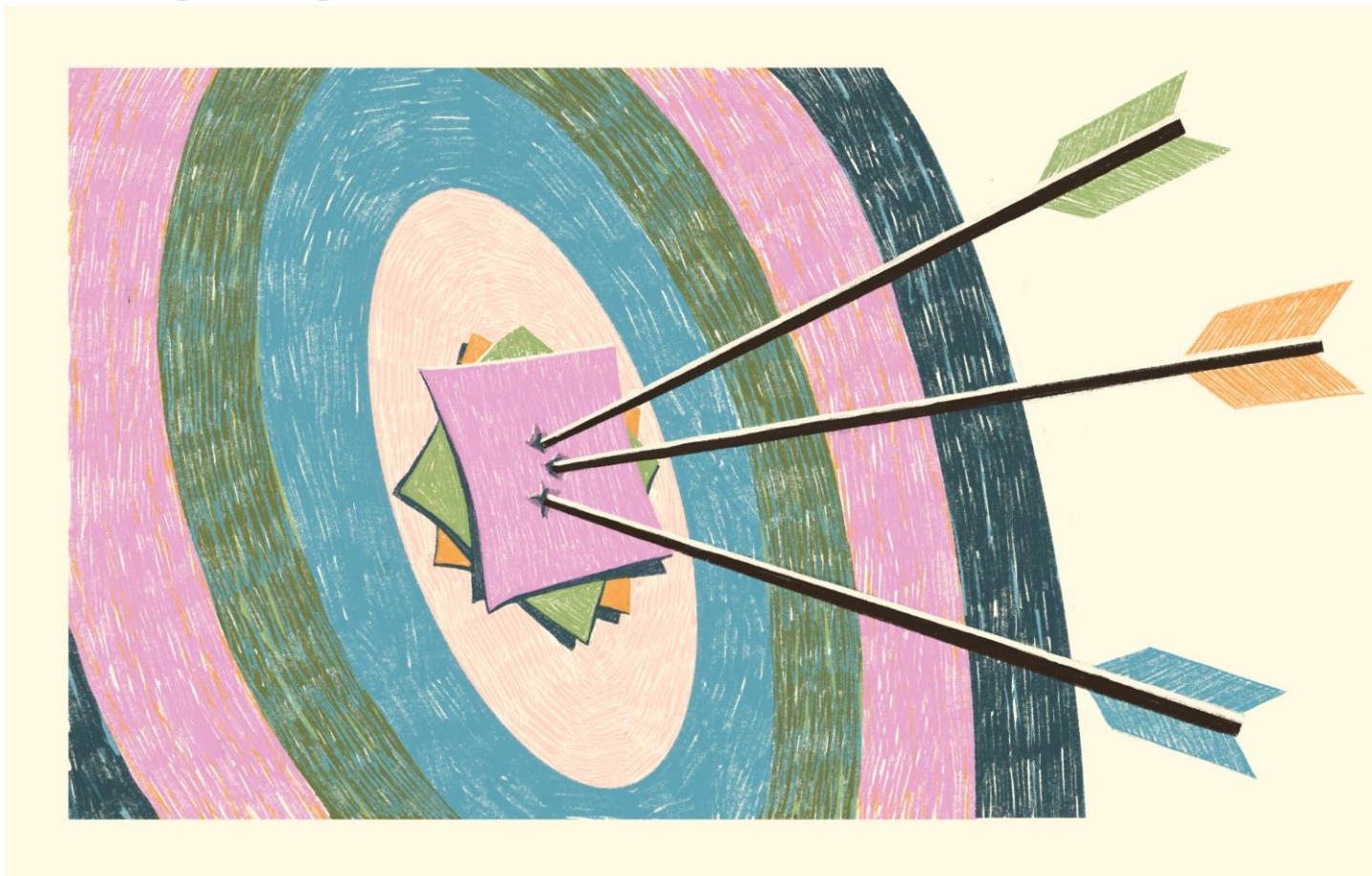
Endring i prisdifferensiering mellom klasser lam, sau, ung sau

	E+	E	E-	U+	U	U-	R+	R	R-	O+	O	O-	P+	P	P-
Fram til 1. halvår 2023	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	3,00	5,00	3,50	8,50	
Etter 2. halvår 2023	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	1,50	1,50	1,50	1,00	3,00	5,00	3,50	8,50	
Økt prisdifferanse							1,00	1,00	1,00	0,50					

- Oppsummert:
 - For alle lam klasse R+ og bedre ble det ei økt prisdifferanse på **kr 3,50** i forhold til lam klasse O og nedover.
 - Det ble mer lønnsomt å levere lam med god kjøttfylde

Mål for produksjonen av lam med best mogleg pris

Flest mogleg lam over 18,1 kg

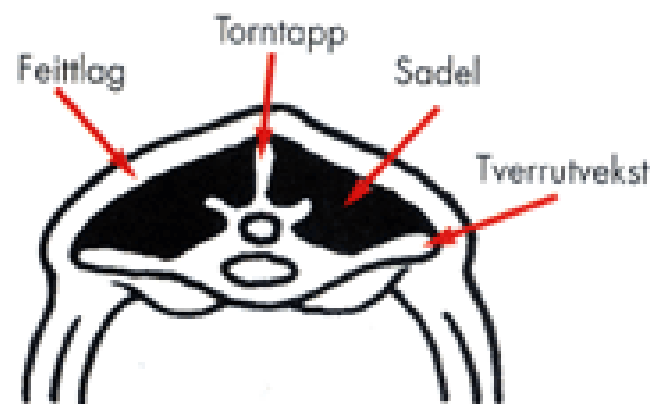
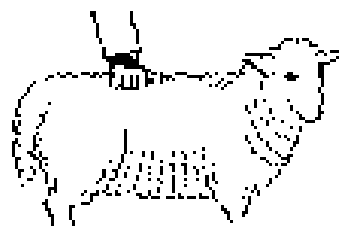
Flest mogleg lam R+ og betre

Rase og avl

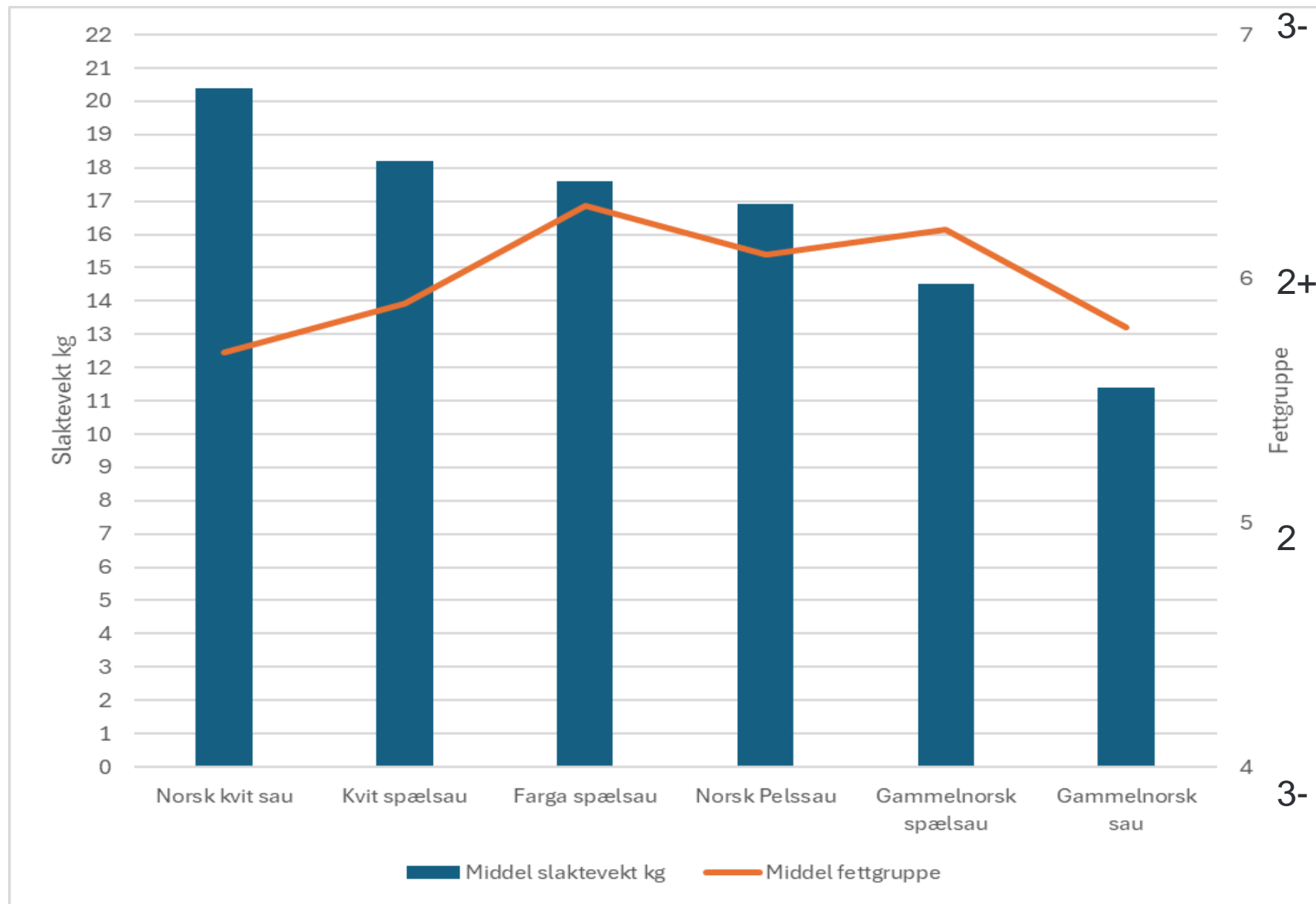

Definisjon på eit slaktemogent lam

- Lam med passeleg feittmengde ca 2+/3-/3

Slaktevekt og fettgruppe ulike raser

Konklusjon:
Skal ein produsere lam med best pris, må ein velje ei rase med potensiale for å bli minst 18 kg slaktevekt (rundt 45 kg levandevakt) utan å få feitt-trekk

Bli med på avlsframgangen!

Kjøp:

- Kåra vêrlam
- Avkomsgranska vêrar
- Semin

Det er ei kjempegod investering med god forrentning!

202222172 Brauten

Oppdretter: Lars Olav Leirdal, Ring 41 Oppland, Avd. Toten, Oppland

Stamtavle		Kåring	2023	Dato: 17.09.2024
Far	202120520	Bruksegenskaper	9	9 O-indeks 144
	Veslegutt	- høyde	9	9 Fødselsvekt 115
		- kryss	9	9 Slaktevekt 124
Farfar	201880059	- kroppsbygning	8	8 Slakteklasse 114
	Bruvolds Lille			8 Fettgruppe 119
				8 Fødselsvekt_mor 116
Mor	10002	Beinstilling	8	8 Vårvekt_mor 144
				8 Slaktevekt_mor 147
				8 Lammetall 118
Morfar	201875420	Ullkvalitet	8	9 Spenestørrelse 117
	Tussegubben	- finhet	Middels	9 Ullvekt 104
				9 Ullklasse 115
Burd: Tvilling				9 Søyvekt 98
Finnevarianten: Fri (0)		Krysshøyde	77	77 Antall slakt 121
Pris per dose kr 180,-		Spener	3	3 Antall døtre 7

Høgstilt, flott og velskapt vær. Bredbygd kropp, en tanke slakk i ryggen. Godt, bredt kryss. Veldig gode bakbein, litt slakkere koder fremme. Jevne, fine klauver. Middels finfibret, god ulltype med god glans.

Bruksdyrkryssing på spælsau

Resultat fra besetninger i Sauekontrollen med spælsau som gjennomførte bruksdyrkryssing i 2020, 2021 og 2022:

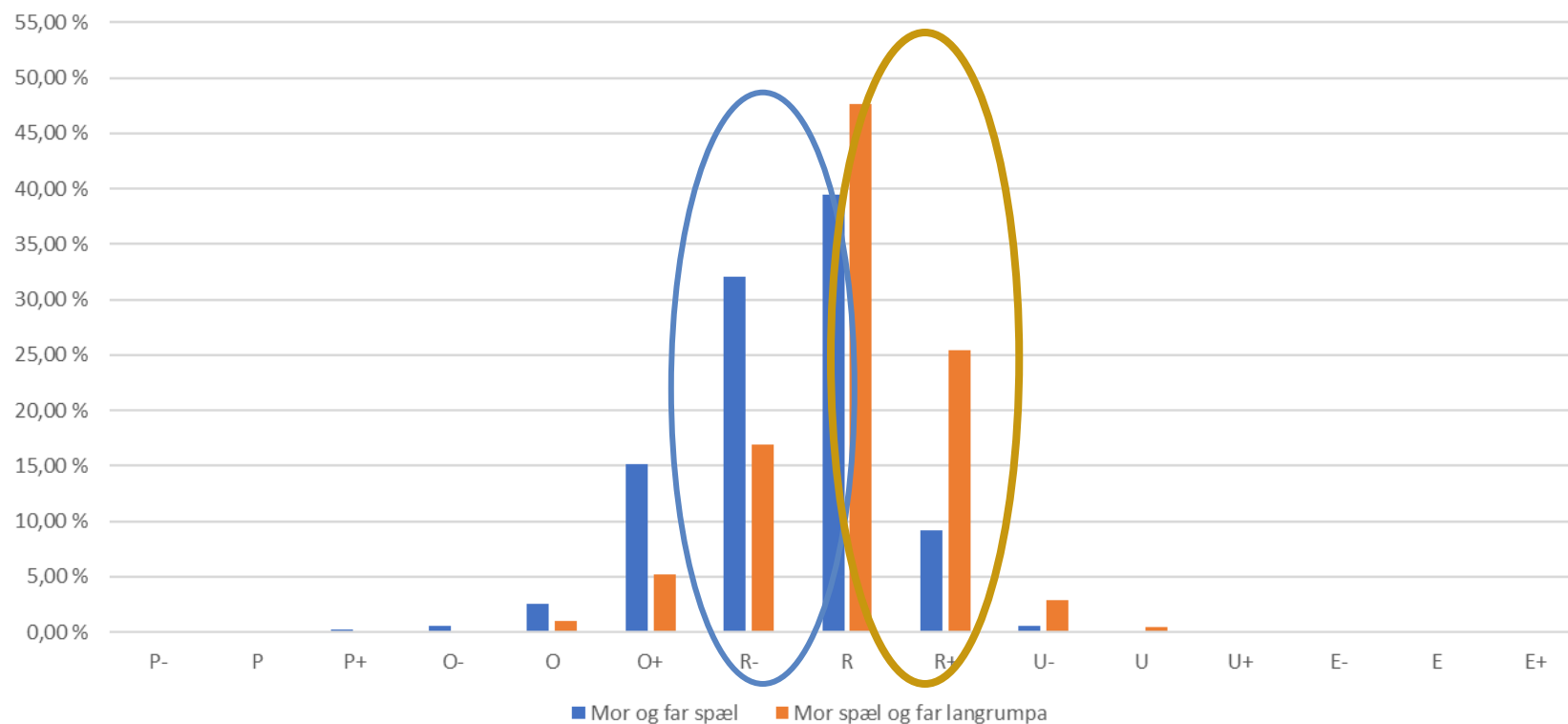
154 500 lam med både mor og far spæl:

203 000 lam med spæl mor og langrumpa far

Resultat av bruksdyrkryssinga:

	Mor og far spæl:	Mor spæl og far langrumpa:	Effekt bruksdyrkryssing
% O+ og meir	96,6 %	98,7 %	2,10 %
% R og meir	49,32 %	77 %	27,19 %
% R+ og meir	9,88 %	28,84 %	18,97 %
Middel fettgruppe	2+ (6,0)	2+ (6,0)	0,0
Middel klasse	R-/R (7,4)	R (8,0)	0,6
Slaktevekt, kg	18,2	19,3	1,1

Klasse for spælsau som har bruksdyrkryssing

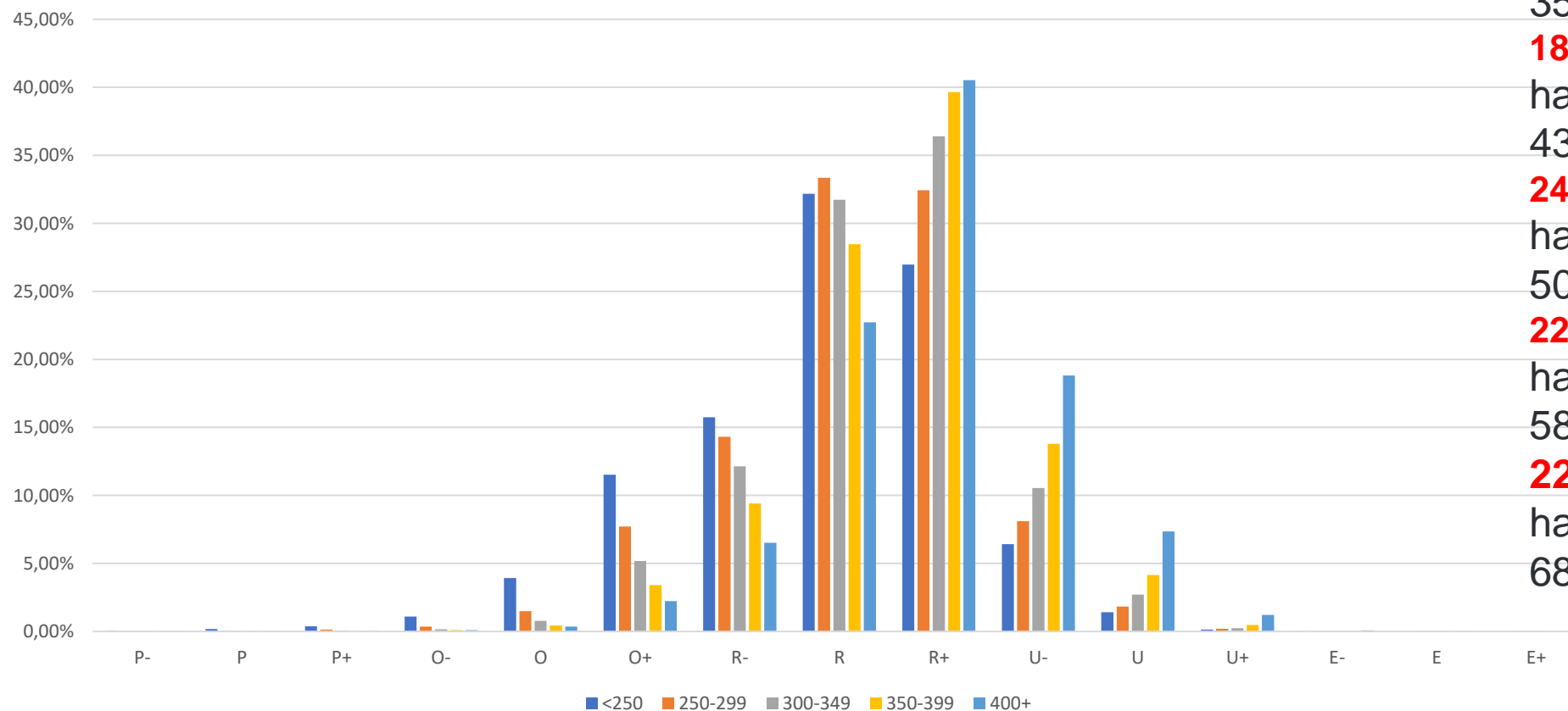

Fôring med mål om god vårtilvekst

Resultat for 480 000 lam i Sauekontrollen med fødsels- og vârvekt slakta i 2020, 2021 og 2022:

Andel lam i ulike klasser etter vârtilvekst

14 % av lamma

hadde vârtilvekst < 250 g/dag
35 % av lamma R+ og bedre

18% av lamma

hadde vârtilvekst 250-300 g/dag
43 % av lamma R+ og bedre

24% av lamma

hadde vârtilvekst 300-350 g/dag
50 % av lamma R+ og bedre

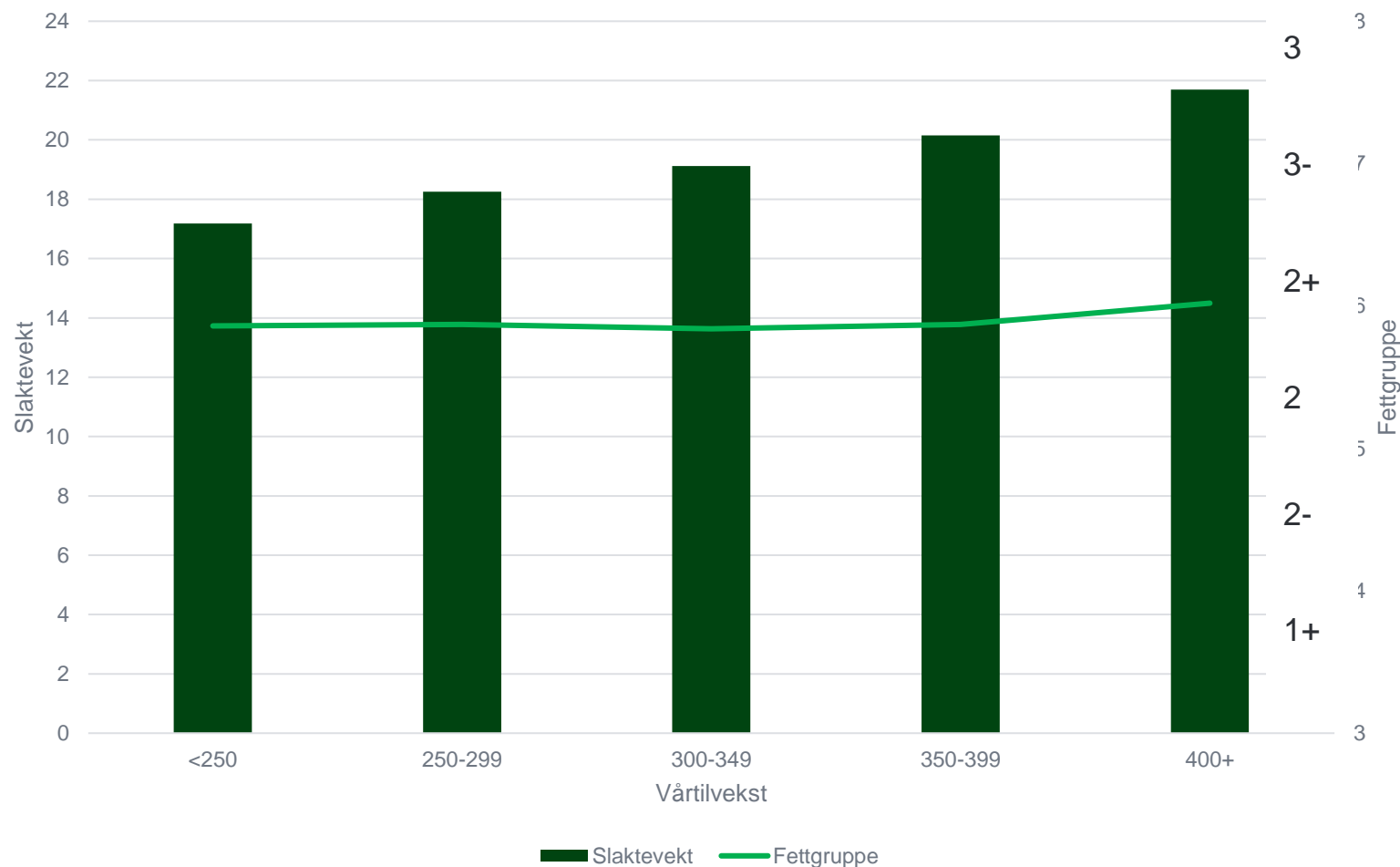
22% av lamma

hadde vârtilvekst 350-400 g/dag
58 % av lamma i R+ og bedre

22% av lamma

hadde vârtilvekst 400+ g/dag:
68 % av lamma i R+ og bedre

Samanheng vårtilvekst på fettgruppe og slaktevekt for lam i Sauekontrollen 2017-2019

Høg vårtilvekst gjer at lamma tåler ei høgare vekt før de blir for feite

Kva er viktigast for ein god vårtilvekst?

- Sau i godt hold – ei søye som skal mjølke godt har behov for å mobilisere feitt
- Godt grovfôr- viktig for ei frisk søye med god appetitt på både grovfôr og kraftfôr
- Gode og nok vårbeite- det viktigaste grovfôret du dyrkar
- Kontroll på parasitter
- Støttefôring av store kull
- Godt opplegg for overskotslam

Takk for meg!

Nortura

Nortura
bondens selskap